

Temat lekcji: Człowiek w zawierusze wojennej – „Dzięki niemu żyjemy” A. M. Drażewski.

Opracowanie: Katarzyna Czubińska

Etap edukacyjny: gimnazjum, liceum

Przedmiot: język polski, historia

Czas: 2h

Cele:

- zna treść filmu *Dzięki niemu żyjemy* A. M. Drażewskiego
- zna termin Sprawiedliwy wśród Narodów Świata
- potrafi zdefiniować doświadczenie graniczne, odnosi je do bohatera filmu,
- w oparciu o postawę bohatera wyjaśnia termin człowieczeństwo,
- potrafi ocenić i przeanalizować stosunki polsko-niemieckie.

Metody pracy:

- analiza filmu,
- praca w parach,
- karta pracy,
- dyskusja sterowana

Materiały dydaktyczne:

- film *Dzięki niemu żyjemy*, reż. A. M. Drażewski, Polska 2008.
- film *Pianista*, reż. R. Polański, Francja 2002, fragm.
- karta pracy.

Pojęcia kluczowe:

stereotyp, doświadczenie graniczne, człowieczeństwo, stosunki polsko-niemieckie.

Uwagi:

Scenariusz przewiduje dwugodzinne zajęcia, choć można skrócić je do godziny w przypadku zadania uczniom jako pracy domowej obejrzenia filmu. Film idealnie pasuje również jako uzupełnienie wiedzy na lekcjach historii lub jako wyjście do omówienia stosunków polsko-niemieckich.

Przebieg zajęć:

1. Lekcję rozpoczynamy od wyświetlenia fragmentu filmu „Pianista” R. Polańskiego, scena z W. Szpilmanem w ruinach kamienicy spotykającym w nich niemieckiego żołnierza. Wyświetlmy jedynie fragment do momentu pojawienia się żołnierza oraz pierwszą reakcją Szpilmana.

Pytanie dla uczniów:

- Jak zachowa się bohaterowie tej sceny? Czym zakończy się podana scena?

Uczniowie posługując się stereotypowym myśleniem pewnie ocenią negatywnie żołnierza niemieckiego, a scenę zakończą śmiercią Szpilmana. Po wysłuchaniu kilku propozycji, włączamy kolejny fragment pokazujący jak rozwinęła się sytuacja między dwoma mężczyznami. Podsumowujemy wcześniejsze wypowiedzi uczniów. Wprowadzamy pojęcie stereotypu.

Filmoteka Szkolna

stereotyp [gr.], uproszczony, schematyczny obraz osób, grup, stosunków społecznych ukształtowany na podstawie niepełnej lub fałszywej wiedzy, utrwalony jednak przez tradycję i trudny do zmiany. <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/3979617>

Ćwiczenie zwraca uwagę na posługiwanie się w codziennym życiu stereotypowym myśleniem oraz generalizowaniem postaw i zachowań ludzkich, często krzywdzącym dla jednostek.

Fragmenty filmu „Pianista” około 2-3 min każdy.

Czas około 10 min

2. Projekcja filmu „Dzięki niemu żyjemy” M. Drażyńskiego. Nauczyciel rozdaje uczniom karty pracy prosi o ich wypełnienie w trakcie filmu. Uczniowie mają zebrać informacje na temat głównego bohatera, samodzielnie ocenić wagę wiadomości. Zdecydować, które z nich są istotne, a które to jedynie ciekawostki nie przedstawiające bohatera i jego postawy

Poniższa karta lub kontur człowieka w załączniku.

Zbierz informacje na temat bohatera filmu.

Np.:

- urzędnik,
- nauczyciel,
- pięcioro dzieci,
- katolik,
- początkowo zafascynowany ideologią Hitlera do 1935 roku (obawy żony),
- członek NSDAP,
- komendant obozu w Pabianicach,
- krytykował komunizm i nazizm, totalitaryzm,
- pisze listy, pamiętniki z informacjami na temat sytuacji Polaków i Żydów w okupowanej Polsce.

Nauczyciel poprzedza film krótką informacją.

Film M. Drażewskiego to film dokumentalny, przybliży postać Wilhelma Hosenfelda niemieckiego żołnierza. Wprowadza informacje na temat odznaczenia Sprawiedliwy wśród Narodów Świata, o które dla Wilhelma Hosenfelda ubiegał się W. Szpilman. Odznaczenie przyznawane przez [Instytut Pamięci Męczenników i Bohaterów Holocaustu Jad Washem](#). W Polsce otrzymała je m. in. Irena Sendlerowa

Okolo 50 min

3. Po projekcji uczniowie w parach analizują zebrane informacje, chętne osoby przedstawiają Wilhelma Hosenfelda w oparciu o wiedzę zaczerpniętą z filmu.

Okolo 5 min

4. Zasadnicza część lekcji czyli dyskusja na temat postawy bohatera filmu, a także jej odbioru przez innych.
 - a. Jakim człowiekiem jest Wilhelm Hosenfeld?
 - b. Jak na jego życie wpływa wybuch wojny?

- c. Jaki ma stosunek do ideologii Hitlera?
- d. Wojna to doświadczenie graniczne dla Hosenfelda, dlaczego?
- e. Co sądzi na temat wpływu wojny na innych Niemców?

Wprowadzenie definicji doświadczenia granicznego

doświadczenie graniczne wynikające z zderzenia jednostki z otaczającą rzeczywistością, objawia się w kryzysie duchowy utracie dotychczasowej tożsamości. Przyczynia się do zmian świadomości oraz tożsamości jednostek i społeczeństw, a tym samym do ich rozwoju.

Np.:

Wilhelm Hosenfeld to człowiek, który początkowo fascynował się ideologią Hitlera zwłaszcza umiejętnością przyciągania rzeszy ludzi. Szybko jednak zmienia zdanie na ten temat, już w 1939 roku przekonuje się, że przez działania swojego narodu w Polsce wymordowano lub wywieziono do obozów prawie całą inteligencję. Nie może pogodzić się z zachowaniami Niemców. Będąc kierownikiem obozu w Pabianicach, a także opiekunem obiektów sportowych w Warszawie pomaga Polakom i Żydom, doprowadza do ich uwolnienia, zatrudnia ich pod fałszywymi nazwiskami w podlegających mu obiektach. To dowód, iż nie może pogodzić się z tym co robi jego naród, odcina się od zachowań większości, potępia je, Porównuje zachowania Niemców do zezwierzęcia.

Okolo 15 - 20 min

5. Wnioski dotyczące stosunków polsko-niemieckich oraz przyczyn wzajemnej niechęci.

Np.:

Generalizacja oceny zachowań Niemców w trakcie II wojny światowej doprowadziła do śmierci człowieka, który całe swoje życie poświęcił na ratowanie niewinnych. Warto zwrócić uwagę na jednostkową ocenę ludzi niezależnie, od sytuacji, w której się znaleźli. Stosunki polsko-niemieckie mimo upływu lat nadal obciążone są przeżyciami II wojny światowej, wiele osób ocenia Niemców przez pryzmat działań ich przodków. Warto wspomnieć tu o Niemcach, którzy poruszeni historią swoich rodziców katów postanawiają naprawić krzywdy wyrządzone przez swoje rodziny Polakom i Żydom warto wspomnieć o Frauenproteste z 1943 r gdzie Niemki które miały za mężów Żydów wyszły protestować na ulicę przeciwko ich uwięzieniu i wywóźce do obozów.

Okolo 5 min

Praca domowa

Kaci i ofiary, czy to nomenklatura przypisana na stałe narodom Niemców - Polaków oraz Żydów? Przygotowanie do debaty panelowej, stanowiącej podsumowanie informacji na temat wojny oraz obozów. Uczniowie mają za zadanie zebrać informacje odpowiadające postawionemu problemowi, na podstawie poznanej literatury, filmu oraz faktów historycznych. Czas na zebranie materiałów około tygodnia, debata na jedną jednostkę lekcyjną.

Bibliografia:

- <http://www.polskatimes.pl/artukul/491513,wilhelm-hosenfeld-oficer-wehrmachtu-ktory-mial-odwage-zachowac-sie-pryzwoicie,id,t.html?cookie=1>
- <https://sprawiedliwi.org.pl/pl/historie-pomocy/historia-pomocy-hosenfeld-wilhelm>
- <http://www.film Polski.pl/fp/index.php?film=4223448>

Załączniki:

Zbierz informacje na temat bohatera filmu.

